Het gevoel van verbondenheid

© Quito Nicolaas

Artwell Cain promoveerde in 2007 als antropoloog op het proefschrift 'Social mobility of etnic minorities in The Netherlands'. Als redacteur is onder zijn verantwoordelijkheid het boek Tula, de slavenopstand van 1795 op Curaçao (2009) verschenen. Cain staat aan het hoofd van het onderzoeksbureau Institute of cultural Heritage & Knowledge en verricht onderzoek op het gebied van identiteit en sense of belonging, racisme en de erfenis van de Trans-Atlantisch slavernij en culturele competenties. Behalve het doen van onderzoek, geeft hij lezingen, workshops en verstrekt als consultant adviezen aan overheden. Na jaren van afwezigheid verschijnt nu het boek 'A Sense of Belonging' van zijn hand over het gevoel van verbondenheid onder Arubanen.

Etnische mobiliteit

In deze studie had Artwell Cain en Yolanda Richardson van de Universiteit van Aruba, zich de vraag gesteld: Wanneer voel je je verbonden met het eiland en op welke manier geef je inhoud aan je eigen identiteit? Naast het boekwerk is er tevens een documentaire van Rebecca Roos in de maak. Met de oprichting in 1949 van de Partido Patriotico Arubano (PPA) door J.E. Irausquin en deelname aan de verkiezingen in 1950, leek het erop dat men een stem kreeg in de politiek. Meteen daarna in de jaren '60 was men actief in de vakbeweging zoals de Independent Oil Workers Union of Aruba (IOWUA), de Hotel Workers Union en de Federacion di Trahadornan di Aruba (FTA) die vanaf 1971 geleid werd door Clarence Richardson. Door hun betrokkenheid in zowel het vakbondswezen als de politiek werd hun participatiegraad vanaf de jaren '70 in de politiek als gekozene gehonoreerd.

Aruba kent sedert de voorbereidingen voor haar Status-Aparte in 1971 een beleid van 'etnic-moblity', om de vrijgekomen vacatures door pensionering op te vullen. Het was voornamelijk het zittend personeel die al een loopbaan had bij de overheid die hiervoor in aanmerking kwamen.Ze maakten carrière en vanaf 1986 stonden verschillende Arubanen van migranten afkomst aan het hoofd van verschillende overheidsdiensten, o.a.: financiën, politiekorps, onderwijs, cultuur, luchthaven en openbaar bestuur.

Woonde men na de vestiging van de raffinaderij voornamelijk in de Village en Esso Heights, met de verbetering van hun arbeidsmarktpositie ging men buiten deze woonoorden ergens anders in San Nicolas vestigen. Daar een groot deel van de nieuwe Arubanen in de hotels werkten, ging men dichterbij hun werk wonen en kwamen ze in Noord, Tanki Leendert en Paradera te wonen. Hiermee kwam een verschuiving in de vestigingspartonen op het eiland en maakte op den duur hun acceptatie en integratie alsmaar gemakkelijker. Tegelijkertijd zag je het aantal gemengde huwelijken tevens toenemen en de samenstelling van de wijken ten goede veranderen.

Muziek, sport en literatuur

Op het gebied van sport, baseball en basketball hebben de nieuwe Arubanen zich verdienstelijk gemaakt door bij elke finale als winnaar de beker mee naar huis te nemen. Van oudsher wordt de muziekgenre Calypso, Soca en Caiso beheerst door de SN-Arubanen. En al vanaf het begin van de Carnavalsoptochten waren zij die in steelbands speelden en zodoende een vaste rol had in de jaarlijks terugkerend festiviteiten. De meeste Soca en Caiso groepen zijn tegenwoordig gemengd, behalve Le Groove en NBO. Met The Failures zien we een mix van muzikanten uit alle districten en het zal niet lang meer duren, voordat de 'tipicos' versterkt worden met musici van andere

muziekgenres. Alleen op het literaire vlak, met uitzondering van de auteurs die destijds debuteerden: Angela Matthews, Lolita Euson, Isaac Chin, Ramon Sharpeen Roland Peterson zie je hun aanwezigheid amper. Alles bij elkaar weet men vanaf 1924 nagenoeg een eeuw vreedzaam naast elkaar te leven en is de vraag hoe men naar het verleden en heden terugblikt. De overgrote deel van de geïnterviewden voor het boek 'A Sense of Belonging' zijn goed opgeleid, variërend van mavo tot universitair niveau. Van een groot aantal van hen zijn de ouders geen Arubaan, maar toch voelt men dat ze erbij horen als er over Aruba of de Arubanen wordt gesproken

De post Lago- generatie

Onder deze generatie geven de meesten aan dat zij zich voelen en leven als een Arubaan. Een van de sportbeoefenaars werd zelfs genomineerd als sportman van het jaar en een beurs kreeg om te gaan studeren. Een ander is overtuigd dat ze een Arubaanse is en beschouwt Aruba als thuis, ondanks dat ze de indruk heeft dat je vanwege je huidskleur anders wordt behandeld. Wat in al deze gesprekken overheerst is de positieve kijk die men had ontwikkeld om zich staande te houden in een maatschappij en om vooruit te komen. Een van de oudste deelnemers van 79 jaar gaf aan dat hij en z'n vrouw op Arubadag of andere culturele manifestaties, de activiteiten op scholen bezoeken. Men trekt een t-shirt aan met de Arubaanse vlag op en hijsen thuis de Arubaanse vlag en voelt zich trots.

De jaren '60-generatie

Deze generatie heeft de komst van radio en televisie ervaren alsook in het onderwijs de Arubanisering onder leraren meegemaakt. Zodoende kijkt men vanuit een andere bril naar hun omgeving en de werkelijke verandering in de maatschappij. "Geëngageerd met politiek betekent dat je zorgdraagt voor de samenleving d.m.v. de ontwikkelingskansen te stimuleren," zegt de ene. Een ander zou liever zichzelf als een Afro-Arubaan kwalificeren, gelet op de minder prettige ervaringen die hij in zijn tienerjaren en na zijn studie had opgedaan en twijfelt of Aruba zijn thuis is. Ook zij die in de voorfase van de status aparte werden geboren, menen dat de gemeenschappelijke basis van *het Arubaan zijn* belangrijk en spraken thuis afwisselend het Papiamento of het Engels.

De Status Aparte- generatie

Jongeren die in de jaren '80 werden geboren, hebben een totaal andere kijk op de samenleving. De historische gebeurtenissen rondom het slavernijverleden, de Martin Luther King beweging in de VS en de afschaffing van de Apartheid in Zuid-Afrika staan gegrift in hun geheugen. Meestal spreken zij het Papiamento accentloos of vallen terug op het San-Engels en bezigt de taal voornamelijk in hun communicatie met vrienden. Hun vriendenkring bestaat voor een groot deel uit Arubanen; klasgenoten of collega sporter. Velen doen vrijwilligerswerk en zijn sociaal betrokken bij het eiland -gebeuren danwel in hun district. Thuis wordt de tradionele Arubaanse cuisine geserveerd en vindt men dat heel gewoon. Met de lokale feestdagen gaan ze op pad om deze te vieren en zien geen onderscheid met bewoners uit de andere districten.

Anderen nemen deel aan het politiek proces en schromen niet om een kritisch standpunt in te nemen ten aanzien van het gevoerde beleid en de bestuurder hierover aan te spreken. Sommigen voelen zich oprecht een *African Arubaan* en probeert de ware identiteit door hun kledij niet te verloochenen. Men is zeer bewust van *gender issues* en negeren de mogelijkheid dat vanwege hun huidskleur en sekse ze niet gehoord worden. Daarnaast is men van oordeel dat voor een individuele vooruitgang een mentaliteitsverandering nodig is. In dit opzicht verschilt hun kijk op de samenleving niet van de veertigers

Representatie

Bij representatie gaat het om het spreken of handelen namens een groep of iemand – bijv. een politicus die namens iedereen spreekt – en je daarin herkent. Herken je de uitleg die hij geeft, dan is er een mate van betrokkenheid bij het geheel.Sommigen beweren dat ze zich te weinig vertegenwoordigd voelen, daar ze dat niet op tv of in de kranten terugzien. Niettemin werd Ernesto Petronia van 1969 – 1971 als premier van een tussentijdse Antilliaanse regering benoemd, in de jaren ’70 werd mr. Ralph Richardson als lid van de eilandsraad geinstalleerd, Remie Zaandam trad als gezaghebber op, Guillermo Trinidad werd minister van financiën en in 1986 werd Watty Vos minister van justitie. San Nicolas heeft de volgende ministers geleverd: Edison Briesen, Leo Chance, Benny Nisbet, Elio Nicolaas, Ambrosio Wever en Chris Romero. Dat het weinig zijn in vijftig jaar, terwijl alle partijen met een of meer Afro-Arubaanse kandidaat hun lijst sieren, is aan het oordeel van het electoraat voorbehouden.

Critici vergeten vaakj dat pas met het introduceren van het beleidscriterium culturele diversiteit in dit millenium er steeds meer rekening wordt gehouden met andere culturen als het gaat om reclamespots en dat dit concept is doorgedrongen tot bijv. sollicitatie procedures en missverkiezingen. Zowel in de politieke partijen als in het parlement is al decennialang een afspiegeling van vertegenwoordigers uit P’abou en P’ariba di brug. Wel kan er sprake zijn van gettovorming in bepaalde beroepsgroepen zoals de verpleging, horeca en bouwsector, maar dat is eerder een reactie van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt dat begint bij de studie- en opleiding keuze.

Ondanks dat de meeste geïnterviewden bevestigen dat hun schoolloopbaan, carrière en kansen het eiland dankbaar voor zijn, zie je toch een verschil tussen de generatie die nu 60-plusser en zij die thans dertig zijn. Bij de 60-plussers valt men terug op de tegenstelling tussen San Nicolas en Oranjestad c.q. achterstelling en welvaart en meent dat ze niet gezien worden als een echte Arubaan. Bij de jongeren merk je toch de bereidwilligheid om de eigen groep te verlaten en samen met vrienden de Dia di Betico en 18 maart mee te vieren. Men beschouwt zich als onderdeel van de Arubaanse geschiedenis.

Vervolgstudie

Het thema van een gevoel van verbondenheid is sterk in zwang en overal ter wereld wordt er onderzoeken hier op los gelaten om de groep immigranten in kaart te brengen. Artwell Cain heeft met deze studie baanbrekend werk verricht om de gedachten, gevoelens en percepties van Arubanen in beeld te brengen.Dat er discriminatie plaatsvindt in het onderwijs, op de arbeidsmarkt en bij sollicitatieprocedures valt niet te ontkennen, maar dat is meer mens eigen en kortzichtigheid. Ofschoon sommigen door nare ervaringen zich niet als een Arubaan voelt, geldt in het nationaliteitsrecht een tweetal criteria als gouden regel voor wie zich als Arubaan mag noemen. *Ius sanguinici*: iedereen die is geboren uit ouders, wiens voorouders ook op Aruba geboren zijn. En de *Ius soli*: iedereen die op het grondgebied van Aruba is geboren. Hopelijk komt een vervolgstudie, en gekeken wordt naar o.a. salariëring, gelijke behandeling, , woonsituaties. Om met een ouderwetse term te beëindigen: het proces van natievorming op een eiland met meer dan veertig nationaliteiten is geslaagd om iedereen een eigen plek met de nodige kansen te bieden teneinde het maximale eruit te halen.

Almere, 12-1-2018